

imata po pet obrocev, a tako, da je baš srednji debelo podčrtan (31 nsl.); nato nas vodi pred razne grške templje, kjer nam razkazuje njih pročelja, katerih kompozicija je sedmerodelna tako, da je zopet sredina posebno poudarjena; pri tej priliki nam odkriva razločke med pročeljem svetišča v Olimpiji in onim na Akropoli. A ker mu je umetnost, bodi prostorninska, bodi časovna, samo ena, nas vodi tudi v grški teater ter kaže, kako so tudi Ajshilove in Sofoklejeve drame sedmerodelne z istotako poudarjeno sredino ter z Winterjem govori o trikotni piramidalni zasnovi grških dram; od dram nas vodi k retorjem; tudi Demostenov *περι στεφάνου* ima trikotno zasnovu, takisto Horacijevе ode (85 nsl.); posebno dobro se vidi sedmorična kompozicija v liričnih korih grških dram (60 nsl.). Vendar pa vse to še ni pravi grški *νόμος*; kaj je bil torej ta? Bile so to lirične pesnitve, zlagane v čast bogu Apolonu, bogu simetrije, ki je brenkal na harfo s sedmoricno strun; pele so se pri svetih obredih, torej so bile religiozna, verska poezija. Tisti nomi so imeli natanko določeno sedmerodelno kompozicijo in vemo celo še, kako so se imenovali ti posamezni deli (str. 76 nsl.); najvažnejši seveda je bil srednji, *ὄμφαλος*. Prav v začetek grške lirike segajo ti nomi; Terpan-der je bil njih posebni mojster. Ali se jih je pa mnogo ohranilo? In ali se da o njih dokazati, da je njih formalna kompozicija vplivala na sedmero število Prešernovih gazelic? Iz vse literature nam pisatelj predstavi en pravi *νόμος*, in sicer ga je zložil Tibul (II. 5), ljubljenc Prešernov. Samostojno dokazuje, da je ta elegija i vsebinski, i formalen *νόμος*. Dokazovanje je duhovito in vzorno. Na podlagi svoje teorije, da je to formalen organizem, zagleda Puntar isto dejstvo, kot razni drugi filologi z drugih stališč, dejstvo namreč, da je med 38. in 39. vrsto izpadel en distih. Reči moramo, da se mu je popolnoma posrečilo. No, in kako — vprašujemo zdaj radovedno — je te vrste verska poezija vplivala na sedmorično kompozicijo gazel? Odgovora nam knjiga še ne da; skrivnostno pač namigava, a dokaz pride šele v nadaljevanju. Se-li posreči. Iz stroge znanstvene metode pisateljeve se sme pričakovati, da bo rezultat trden. Zazdaj so predvsem klasični filologi izvedeli, da je tudi rimska literatura imela Apolonov *νόμος*, če drugega ne, vsaj v Tibulu II. 5; za umevanje Prešerna pa vemo zdaj toliko, da so tiste „zlate čerke“ v prvi gazelici le hieroglif, kakor bi rekli romantiki, ali sveto apoli- nično število sedem.

To bodi le začasen referat o knjigi; končno sodbo bo mogoče izreči šele, ko bo delo dovršeno. Vendar jo pa že zdaj lahko toplo priporočamo; v knjigi je cel zaklad dragocenih misli o umetnosti. Ta ali oni bo našel posebe kakšno zelo prikladno izpodbudo; tako si n. pr. učitelj, ki mora dajati in popravljati dan za dnevom slovenske naloge, po Puntarjevi knjigi osveži čut, da bodi tudi vsaka naloga nekakšen organizem, ki ne sme biti v njem nobenega tuječa telesa; iznova si tudi oživi zmisel za lepo dispozicijo naloge. Klasični filolog gotovo ne bo čital Sofoklejevih dram, da ne bi vpošteval prevažnih Puntarjevih paralel med prostorninsko in časovno umetnostjo. Pa tudi razni drugi duševni delavci utegnejo imeti marsikaj koristni, ako knjigo jamejo počasi študirati: germanist (vpogled v tajnosti nemške romantike!), liturg (vpliv sedmice pri sv. obredih, v Mitrovi liturgiji, Tibulova elegija

nekakšna prigodnica novemu svečeniku, „novomaš- niku“ . . .), govornik (sestav panegirika), pedagog (važ- nost števila in reda sploh: *serva ordinem et ordo servabit te* — str. 78!) itd.

Ako hočeš torej globoko pojmovati umetnost, pro- storninsko, časovno in življenjsko, kupi in beri!

Dr. J. Debevec.

Fr. Milčinski: **Muhoborci**. Založil Lavoslav Schwentner v Ljubljani. 1912. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. — Milčinski je prijeten pisatelj. Človek rad vzame v roke njegove stvari, pa naj so že „Igračke“ ali „Pravljice“ ali „Muhoborci“. Zabavaš se ob njegovi otroški naivnosti, uživaš njegov humor, pa tudi resne stvari meditiraš ob njem. Zakaj zlasti humor Milčinskega je tak, da uči. Ni sarkazem — vendar šiba in biča. Človek se dobrovoljno smeja, če bere n. pr. te „Muho- borce“, na dnu duše pa mu postaja žalostno in grenko, ko vidi, da imamo res toliko in takih napak na sebi, kakor nam jih očita pisatelj. Ridentem dicere verum quid vetat! S tem Horacijevim geslom v srcu piše Milčinski svoje zabavne povesti. Kara muhoborsko, to se pravi naše — pijančevanje. V gostilni pri „Pikapolonici“ „se je seveda veselo trkalo in možato pilo. Toda izpregovorila se je tudi še mnoga resna, krepka, jedrnata beseda. Zakaj čuda veliko rodoljubja, podjetnosti in neustrašenosti je ob takih mokrih pri- likah v Muhoboru. Pa tudi drugod. In s tega ideal- nega stališča je pravzaprav škoda, zakaj nismo Slo- venci vedno pijani!“ (Str. 23.) Saj je tudi težko brez pijače. Kam pa bi ljudje s časom in denarjem, če bi ne bilo pokušenj v „Deželni vinski kleti“, katera je pač „edini deželni dobrodolni zavod, ki ni pritožeb čezenj...“ (Str. 178.) Slabo bi bilo za naše rodoljubje, če bi ne pili. Z rodoljubjem je potem pravzaprav pri kraju. Zakaj „lep rodoljub, ki še za liter vina nima rodo- ljubja v srcu, taki rodoljubi sodijo v pokoj, v zaslu- ženi pokoj sodijo taki rodoljubi, njih narodnost pa med škarte!“ (Str. 134.) Saj ne moreš več na pre- prosto narodno veselico, če se ti je vsled večletnega delovanja za narod končno tako izkvaril želodec, da se mu vino in pivo ne priležeta več, tudi ne, če imaš za podlago „obmejni golaž z narodnim kolkom!“ (Str. 132.) Zato res srečen človek, ki lahko vse živ- ljenje dostojno posveča čašam in vrčkom, kakor n. pr. gospod Krunoslav Batič, ki pije najrajši iz nizkih, gladkih vrčkov, kakor je to tradicionalno v družini. „Znate, jaz pijem pivo najrajši iz takih nizkih gladkih vrčkov, iz drugih mi ne diši tako: Moj otec je takisto vedno pil le iz takih vrčkov — bogami, kako je bil srdit, ako se mu je doneslo pivo v drugačnem vrčku — in moj svak takisto kakor jaz. Lahko rečem, vsa naša obitelj pije iz takih vrčkov. Ali ni to čudno? Onda, ako pride na prisego — moj starejši brat, zgolj on ni pil iz takovih vrčkov; toda ta brat je umrl! Kar nas je pa živih od naše obitelji — vsi samo iz takih vrčkov!“ (Str. 50.) In še mnogo tega. Voditelji abstinencega gibanja so Milčinskemu lahko hvaležni za „Muhoborce“. — Pijanosti sestra je surovost. Tudi te je v narodu in s perečo satiro jo je ožigosal Milčinski v „Upokojenem rodoljubu“. „Mladenič je bil pijan, kakšen pa; . . . pričel se je rotiti in pridušati — ljubi moj človek: Kaj takega še nisem slišal!“ Potem je v dokaz, da je Slovan, „zatulil slovansko himno. Ta se je tako glasila iz njegovih ust: — Mej duš Slovani, prokleti hudič, naša reč slovanska, fiks

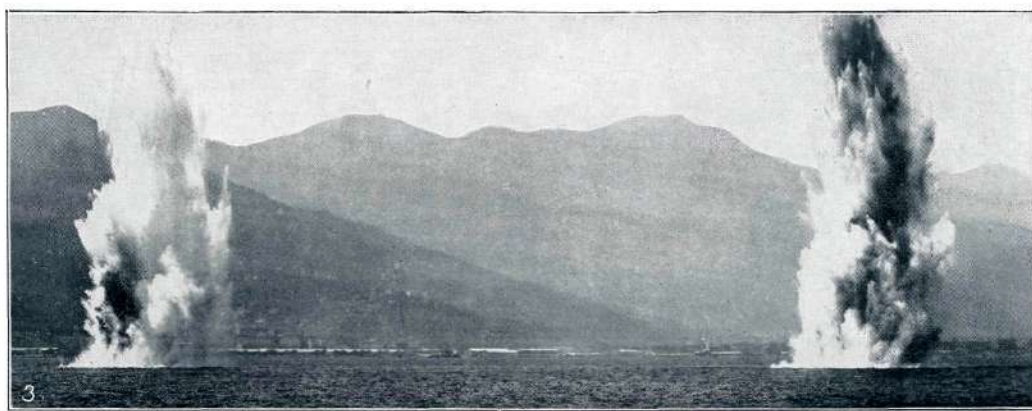
Lavdon, sakramensko živo klije, dokler, harduš krščen, naše verno srce, kručinal krvav, za naš narod bije!" . . . (Str. 128, 129.) — To je sicer nametano z debelim, zidarskim čopičem, ampak prav je, da je to povedal Milčinski, da ne bo nihče več ugovarjal potrebi naših „Izobraževalnih društev“. — Moderno vzgojo otrok je pisatelj dobro ošvignil v „Luški gospodi“, kjer pripoveduje dvanajstletno (sic!) dekletce svoji teti: „Snoči smo imeli bal, jaz sem bila do treh pokonci, mama so šli še-le ob šestih v posteljo, ata, oficial in notarjev pisar pa sploh niso šli spat, le poslušajte, kako lepo se deró!“ (Str. 25, 26.) Kaj naj iz takih dekletec postane drugega nego lahkožive gizdalinke! „Eleganca kakor na dvoru! Tratnikova Lojzika od tamle nasproti je imela bele glacé-čevljičke; da si jih ni čez cesto umazala, jo je krščenica, stara Mica, štiporama prenesla sem pred prag . . . Mlakarjeva Lina, dobro

jeklena! . . .“ (Str. 7.) To je dobro povedano. Nikakor pa ne moremo pritrčiti gospodu pisatelju, da bi bile vse difference med nami nekako tako nedolžne, kot je ta, ali da bi se naše stranke ločevale po tem, če kdo pozdravlja duhovščino ali ne. (Str. 190. „To je tisti Plevel, ki ne pozdravlja duhovščine?“) Gospod pisatelj, ki je vnet zagovornik narodne sloge — kdo si je ne želi! — bo moral tu že pogledati bolj do dna . . .

Dovolj! Muhoborci so lepa zabavna in vzgojna knjiga.

Dr. Mih. Opeka.

Mlekarstvo s črticami o živinoreji. Priročna knjiga za mlekarje, odbornike mlekarskih in živinskih zadrug ter za ljubitelje mlekarstva sploh. Spisal Anton Pevec, deželni mlekarski instruktor na Kranjskem. Prvi snopič s 104 slikami. V Ljubljani. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg. 1912.

EKSPLOZIJA MIN.

dekle, ampak noge ima — kakor slon; ta je prinesla lakaste čevlje seboj v papirju . . .“ (Str. 26.) In tako vihti pisatelj svoj bič semtertja. Tudi višjim glavam ne prizanaša in tudi bolj nedolžnim grehom ne. Čudno bi bilo, če ne bi povedal katere našim „črkopravdarjem“! „V lučanju kamenja so se že od nekdaj odlikovali paglavci muhoborski. Oziroma Muhoborski z velikim „M“. Ne vem, kako bo pravilnejše. Ta profesor uči tako, oni tako, častivredna rodoljuba sta obadva, človek se ne bi rad zameril ne temu, ne onemu in zato je položaj pisatelju zelo mučen. Ako bi se smelo častivrednima rodoljuboma svetovati: zedinita naj se in žreb naj odloči! Srce nam ne bo izkrvavelo, naj zmağa mala začetnica ali velika, da bo le mir! Časi so slabi, za kruh gre trda, draginja je taka, da jajce stane 12 vinarjev . . . pa se ukvarjaj s pravopisom vsake kvatre novim, kakor da ni drugih skrbi! Zato naj se učena gospoda poravnata in zedinita! Pa kaj, ko se ne bosta! Prazen je up, ker sta Slovenca in po vrhu še profesorja: trda, neizprosna

Krmar Milanovič. Povest. Prosto po Russellovem romanu „Krmar Holdsworth“. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Tisk Katoliške Tiskarne. — Knjiga bo dobrodošla knjižnicam „Izobraževalnih“ in drugih društev.

Amerika in Amerikanci. Spisal Rev. I. M. Trunk. 3. zvezek. V Celovcu 1912. Samozaložba. — Tudi ta snopič še nadaljuje opisovanje posameznih ameriških držav.

Nekoliko podatka o kugi godine 1739 i godine 1743—1745. Napisao Janko Barle. U Zagrebu. Tisak Dioničke Tiskare 1912. — Sestavek je ponatisk iz hrvaškega „Liječničkog vijestnika“.

Vladimiro Bakotić: **Un poeta mitrato della Bosnia.** Milano. Tip. Casa Editrice Ambrosiana. 1912. — Glej „To in ono“!

